

HUR BOBARA ÄR VI?

Rapport från Kumlinge

Februari 2023

© Christian Pleijel och Skärgårdsinstitutet vid Åbo Akademi 2023

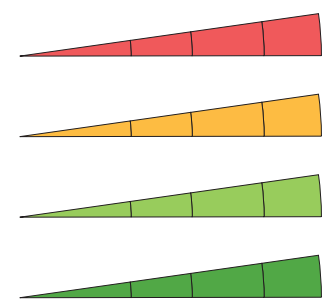
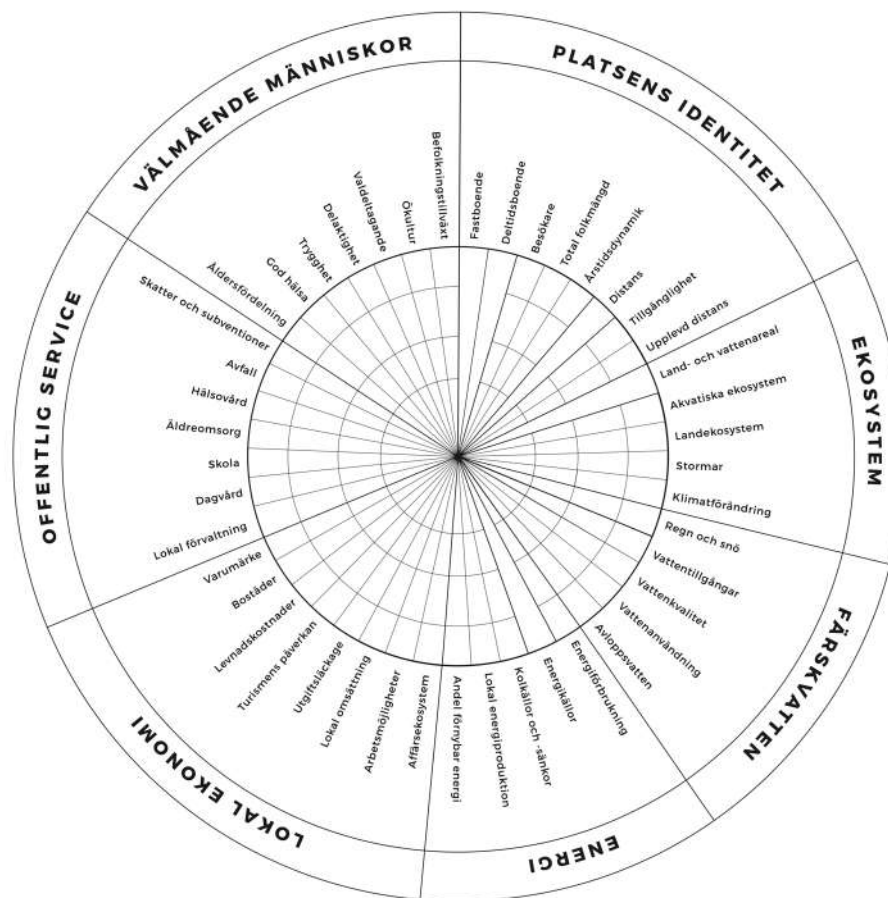
Metoden bobarhet är licensierad under Creative Commons vilket innebär att det är tillåtet att använda, sprida och arbeta med metoden på villkor att man anger att den ägs av Skärgårdsinstitutet vid Åbo Akademi och att man inte utan tillstånd använder metoden för att tjäna pengar.

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling:
Europa investerar i landsbygdsområden
Ålands landsbygdsutvecklingsprogram 2014-2020

INNEHÅLL

Förord5
 Område 1: Platsens identitet.....6
 område 2: Ekosystem.....10
 Område 3: Färskvatten14
 Område 4: Energi.....16
 Område 5: Lokal ekonomi19
 Område 6: Offentlig service.....24
 Område 7: Välmående människor26
 Källor:28

FÖRORD

Varför?

Varför har Kumlinge gjort en utredning av sin bobarhet? Kommunen ökade sin befolkning med 6 personer under år 2021 till 313 mantalsskrivna och är nu exakt 1 procent av Ålands befolkning. Är inte det ett tecken på att Kumlinge är en attraktiv och bobar plats på jorden?

Framtiden är osäker och det är svårt att säga hur det kommer att gå. På lång sikt minskar antalet bofasta på Kumlinge från 917 för hundra år sedan till 523 för femtio år sedan och 330 för 10 år sedan. Vart är vi på väg?

Det är svårt att förstå varför öar avfolkas. Det är en trend i hela Ålands skärgård, i Norden och Europa. Vad är det för fel på våra öar? Är det turlistorna? Är det avstånden till vissa jobb och utbildningar, kultur och idrott? Är det för dyrt att bo på en ö? Saknas det bra bostäder till rimliga priser? Det finns många frågor som väntar på svar.

För att få bra svar måste man ha bra frågor. För tre år sedan ställde man på Kökar upp 45 frågor. Man försökte därigenom förstå vad som gör en ö attraktiv att bo på, vad som gör den *bobar*. Företagsam skärgård har planerat och skaffat finansiering så att Kumlinge, tillsammans med Föglö och Sottunga, kan studera sin bobarhet med hjälp av Kökar-modellen, som har utvecklats och förfinats av Åbo Akademi.

Hur?

Bobarhet innehåller 45 frågor = indikatorer, som ska besvaras med värde 1 till 4 där 1 är dåligt och 4 bra. Indikatorerna är indelade i sju områden: Öns identitet, ekosystem, vatten och avlopp, energi, lokal ekonomi, samhällsservice och välmående människor. Allt som påverkar människors lust och förutsättningar att bo kvar på eller flytta till Kumlinge ingår.

Bobarhetsmetoden finns beskriven i handbok som man hittar på Åbo Akademis Center för livslångt lärande <https://www.abo.fi/centret-for-livslangt-larande/siaa-bobarhet/habitability-handbook>. Alla sju områden finns också som korta filmer på Youtube, sök "Handbok i bobarhet", "bobarhet" eller "habitability" (som det heter på engelska).

Vilka?

Till en sådan här utredning behöver man öbor, inte konsulter. Det behövs lokal kännedom om ön och öborna för att beskriva ö-samhället på ett rättvisande sätt. Några måste också leda arbetet och det har Airi Pettersson och

Satu Numminen gjort. Kumlinge kunde inte ha fått ett bättre team. Satu och Airi har gått kurs i metoden, de har verkligen fattat hur man gör, och de har engagerat politiker, tjänstemän, vanligt och ovanligt folk. De har organiserat arbetsgrupper till de olika ämnena, delat ut och fått hög svarsfrekvens på enkäter, de har intervjuat folk och pratat och lyssnat, lyssnat, lyssnat.

Den här arbetsmetoden kallas medborgarforskning, "citizen science" på engelska. Medborgarna är interna källor till kunskap om Kumlinge. De känner verkligheten som inte finns på Google eller i databaser. Men visst har de också hämtat kunskap i externa källor, som man kan se i rapportens avslutande källförteckning.

När?

Studien av Kumlinges bobarhet har utförts mellan juni 2022 och februari 2023.

Vad?

Denna rapport beskriver väl de sju områdena och alla indikatorer. Den sammanfattar bilden av Kumlinges bobarhet i ett cirkeldiagram med värdena 1-4.

Vad kan man lära sig av det? Det är inte projektets sak att avgöra. Studien är gjord utan tes, utan fördomar om vad man trodde att man skulle hitta. Nu vidtar det politiska arbetet: att läsa, fundera, diskutera, föreslå och besluta om vilka åtgärder som behövs för att reda upp de dåliga sidorna av bobarheten och ytterligare förbättra de sidor som redan är starka.

Jag, som har skrivit detta förord, har tillsammans med RoseMarie Hellén från Vinön i Hjälmaren lärt ut metoden och givit råd och stöd under arbetets gång. Det har varit en lätt och rolig uppgift. När jag nu läser vad Airi och Satu redovisar i sin rapport blir jag både stolt och glad. Stolt över att metoden fungerar, glad åt att de med sin gemensamma ambition, klokskap och energi har åstadkommit en välgjord, kreativ och korrekt bild av Kumlinge *nu*. Jag hoppas och tror att den ska vara till nytta när kumlingebor av alla slag möter framtidens befolkningsförändringar, algbloomingar, hög- och lågkonjunkturen, flyktingar, kommunreformer, nya generationer, nya värderingar, den havsbaserade vindkraften och en värld i ständig förändring.

Christian Pleijel

Metodens "uppfinnare"

Hur bobart är vårt Kumlinge? OMRÅDE 1: PLATSENS IDENTITET

Läget på hösten 2022:

Vem finns / vistas på / i vårt Kumlinge? När och hur ofta?

Vi har vetat att Kumlinge ser väldigt olika ut gällande mängden människor på våra öar under olika årstider. I januari står många hus och stugor tomma medan i juli är varenda koja fullproppad av både dess ägare och deras barn och barnbarn samt diverse besökare. Vi har vetat att butikerna har ingen lätt uppgift att möta den väldiga variationen i kundunderlaget. Hyllorna och personalen ska räcka till i juli medan i januari finns det för mycket av dem, eller för lite pengar för att ha dem. Verksamhetsförutsättningarna är minst sagt olika på vintern och sommaren! Även kommunen måste anpassa en del av sin service så att den i juli räcker för närmare 2000 personer medan i januari behövs den av bara 200 personer. Vi har vetat att Kumlinge är två olika samhällen: ett vintersamhälle och ett sommarsamhälle. Nu har vi äntligen siffror på det i och med att vi djupdykt med lokalkännedomsglasögon på vår öbefolkning under olika tider av året. Nu vet vi vem som är Kumlinge!

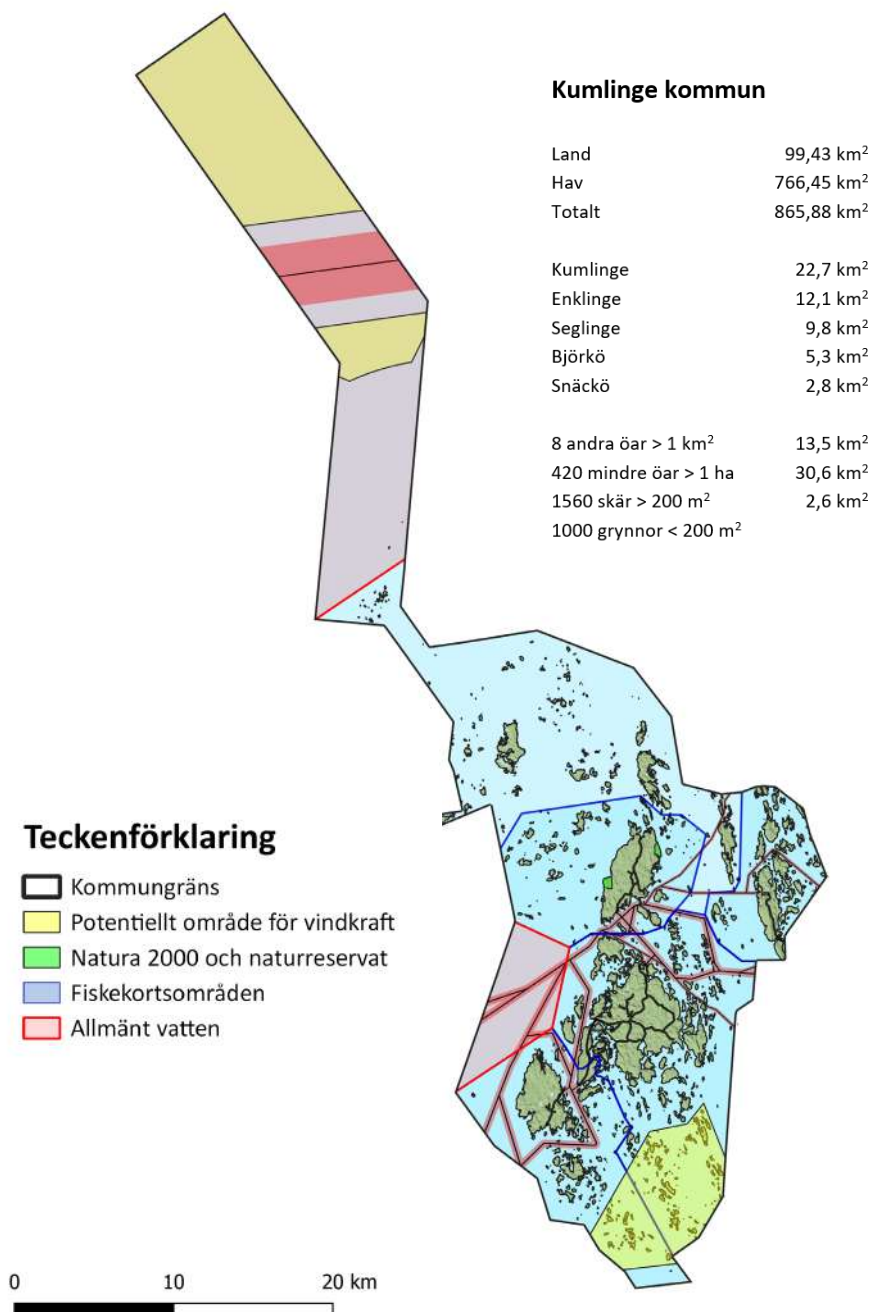
1 Fastboende

På hösten 2022 var 305 personer mantalskrivna på Kumlinge. 299 av dem var sådana som någon gång under året vistats på Kumlinge. 6 personer var sådana som av någon anledning "glömt" att skriva sig från Kumlinge, alltså personer som i verkligheten inte satt sin fot på Kumlinge på många år, och de är exkluderade från en del av kalkylerna i detta kapitel.

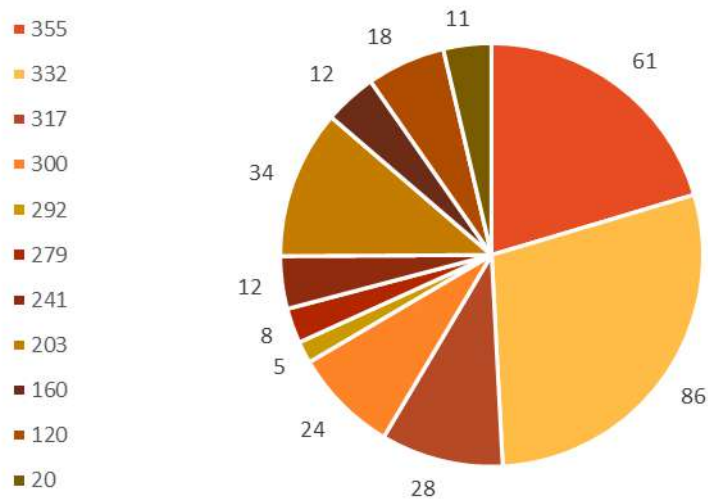
Åldersstrukturen på Kumlinge

Kumlinge har en åldrande befolkning och försörjningskvoten är hög. Det är ofta brist på personal inom vården och i arbetsför ålder överlag. Av de som arbetar är en del borta från kommunen enligt schema, tex vecka-vecka eller borta måndag-fredag, hemma lördag-söndag. I huvudsak arbete på annan ort gör att en vanlig onsdag ojämn vecka i januari kan vår befolkning "på plats" vara endast 200 personer. De här "på plats"-personerna är de som kan handla på butiken, delta i ett sammanträde eller bemanna brandbilen.

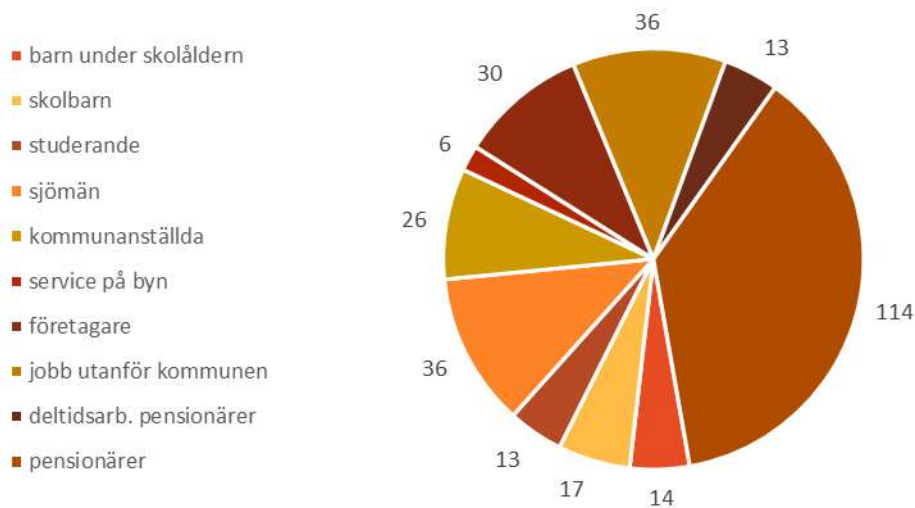
Åldersgrupp	Antal personer
0-6	14
7-15	17
16-25	16
26-65	139
66-80	83
81-	36
Totalt	305

Hur många bor hur mycket/antal personer dagar/år

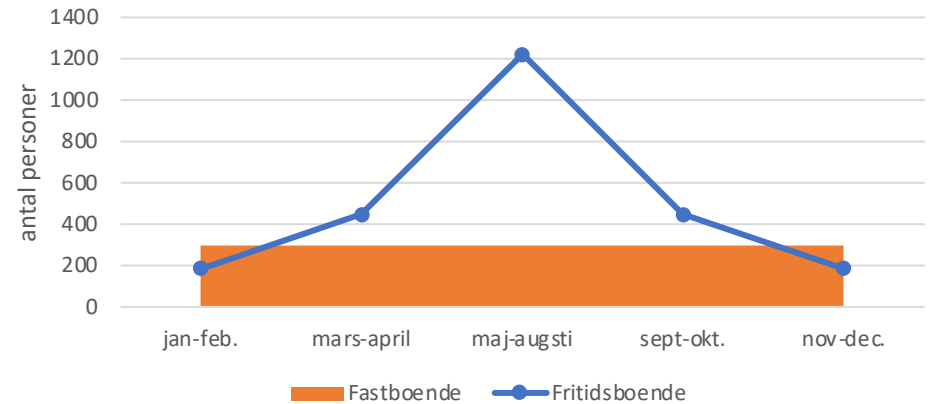
Mantalskrivnas sysselsättning

2 Deltidsboende

För att få veta det verkliga antalet deltidboende räknades varje person som någon gång under året tillbringat tid i någon fastighet (hus, stuga, torp, lägenhet) på Kumlinge. I antalet ingår med andra ord inte bara de som äger fritidshuset utan också deras familjer eller andra släktingar som kontinuerligt, mer eller mindre, vistas där, antingen endast på sommaren eller under flera årstider. Samtidigt placerades alla dessa personer i olika "fack" beroende på hur mycket tid de tillbringat i fritidshuset under olika årstider. Någon kommer varje veckoslut under hela året och stannar dessutom hela sin semester i fritidshuset. Någon kommer till storhelgerna och några veckor på sommaren medan någon annan dyker upp till höstens jakthelger men knappt andra tider alls. Genom att gå igenom hela fritidsbefolkningens boendemönster räknades ut ett genomsnittligt antal dagar som en fritidskumlingebo tillbringat i kommunen. Siffran varierar mellan öarna men är i genomsnitt 33 dagar.

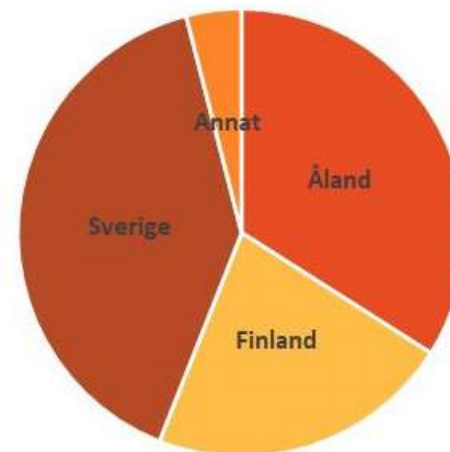
Kumlinge kommun

I grafen är kumlingebornas antal (299) statistiskt under året medan fritidsboendes antal varierar kraftigt mellan årstiderna. Kumlingebornas antal varierar med korta intervaller, ss. vecka-vecka eller annat arbetspendlingsrelaterat, vilket inte beaktas i grafen.

Var bor Kumlinges fritidsbefolkning?

Kumlinges fritidsboende fördelat per hemvisste, dvs. var de huvudsakligen bor när de inte är på Kumlinge.

Kategori	Personer	Dagar	Persondagar	Omräknat till personår (/365)
Fastboende	299	281	84069	
Deltidsboende	1433	33	47660	
Besökare	10000		10000	
Totalt	11732	314	141729	388,2986301

3 Besökare

Kommunen håller tät kontakt med de största turistföretagen. Dialogen är öppen och förtroendet ömsesidigt vilket gör det lätt att tala om siffror, både besöks-siffror efter avslutad säsong och bokslutssiffror efter avslutat år. Siffran 10 000 besökare årligen är baserad på intervjuer med turistföretagen och deras statistik över inkvarteringssiffror (gästnätter). Merparten av besöken sker under perioden maj-augusti, lågsäsongsturismen på Kumlinge är mycket liten. Förhållandet mellan besökare och den bofasta befolkningen är 33:1 vilket ger Kumlinge indikatorvärdet 3.

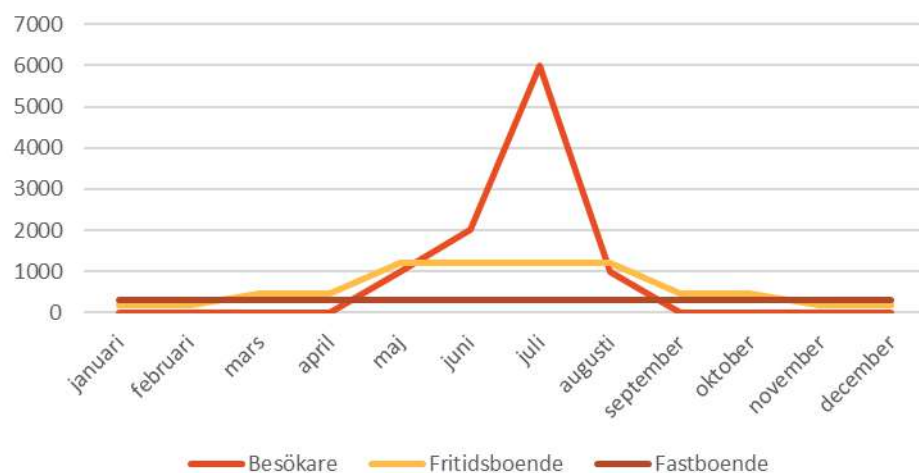
4 Total folkmängd

Genom att räkna ihop både den bofasta befolkningen, fritidsboende och besökare fås den totala befolkningen som vistas på Kumlinge under ett år. När summan persondagar fördelas på årets alla dagar är resultatet 388, dvs. om antalet personer på Kumlinge skulle fördelas jämt på årets alla dagar skulle det på Kumlinge finnas 388 personer varenda en dag under året!

Kumlinge får indikatorvärdet 1,3, avrundas till 1, för sitt förhållande mellan hela befolkningen och den bofasta befolkningen.

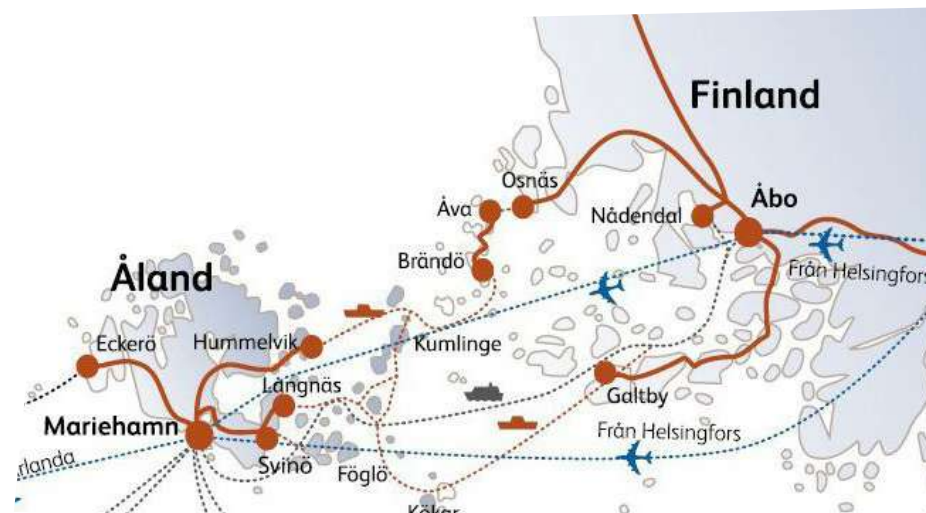
Mänsklig närvaro på Kumlinge under året

▲ Kumlinge är tydligt "ett sommarsamhälle" som "blommar upp" under perioden maj-augusti. Under den perioden måste infrastrukturen tåla vistelsen av en mångfaldig mängd personer jämfört med vintermånaderna.

5 Årstidsdynamik

Kumlinge får indikatorvärdet 3 för befolkningsdynamiken.

6 Distans

Kumlinge omringas av vatten och färden över till större samhällen görs med färja. Man kan resa med skärgårdstrafikens norra linje och tvärgående linje till fasta Åland (Hummelvik / Långnäs) eller med norra linjen via Brändö till fastlandet (Osnäs i Gustavs).

Kumlinge ligger fågelvägen cirka 20 km från fasta Åland och cirka 40 km från fastlandet. Avståndet längs väg (färja + bil) till tätorterna är: Mariehamn 95 km, Åbo 135 km. Restiden (med färja + bil) till Mariehamn är 2,5 h och till Åbo 4,5 timmar.

7 Tillgänglighet

Basservicen i form av dagis, skola, äldreomsorg och livsmedel finns på Kumlinge. Därtill finns tex apotek, post och bank samt bilverkstad. Mången vardaglig service kräver dock en resa till (oftast) fasta Åland. För att ta del av service eller nöjen som erbjuds kvällstid på fasta Åland krävs dessutom att man övernattar där eftersom det inte går att komma tillbaka till Kumlinge sent på kvällarna.

Kumlinge får indikatorvärdet 3,22, avrundat till 3 för tillgänglighet.

8 Upplevd distans

Det upplevda avståndet från tätorterna Mariehamn och Åbo till Kumlinge räknas så här:

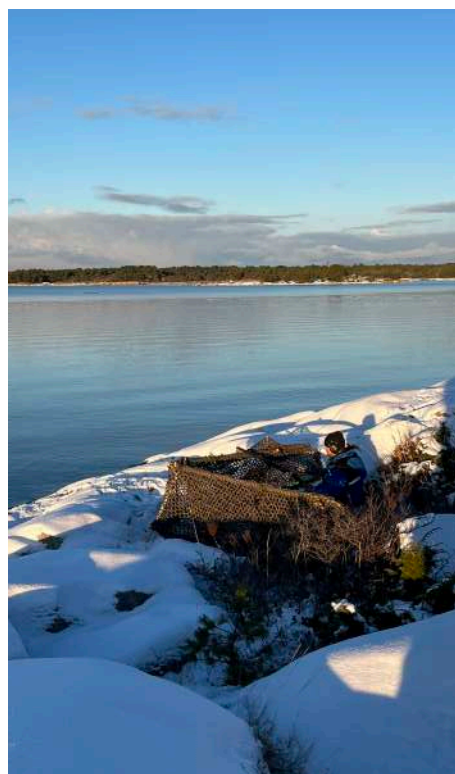
restiden (h) x hastighet (90 km/h) / verkliga avståndet (km)

Mariehamn: $2,5 \text{ h} \times 90 \text{ km/h} / 95 \text{ km} = 2,4$

Åbo: $4,5 \text{ h} \times 90 \text{ km/h} / 135 \text{ km} = 3$

Medeltalet blir 2,7 vilket ger Kumlinge indikatorvärdet 3.

Eftersom cirka 40% av Kumlinges fritidsboende kommer från Sverige skulle det kunna vara på sin plats att räkna även det upplevda avståndet från tex Stockholm, men eftersom utfallet är så beroende på vilken årstid och tid på dygnet man reser och hur kombinationen med skärgårdsfärjorna fungerar används här endast de två närmaste tätorterna.

OMRÅDE 2: EKOSYSTEM

9 Land- och vattenareal

Kumlinge är en kommun, ö och by i Ålands östra skärgård. I väster skiljer fjärden Delet Kumlinge kommun från fasta Åland och i öster utgör fjärden Skiftet en gräns till Åbolands skärgård. Kommunen består av sammanlagt 2000 öar och skär som är över 200 m² stora. De fem största öarna: Kumlinge, Enklinge, Seglinge, Björkö och Snäckö, har fast bosättning. Öarna är låga och högsta punkten är bara 30 m över havet. Växtligheten på Kumlinge och Enklinge domineras av tallskog, medan Seglinge, Björkö och Snäckö har mera blandad lövskog. Åkrarna består av gammal havsbotten som till största delen tillandats under de senaste 1000 åren. Den odlade arealen uppgick 2022 till 282 ha.

Kommunens vattenområde omfattar vattnen runt öarna samt en lång arm ut i Norrhavet. Totala vattenarealen är 766,45 km², vilket betyder att kommunens yta till 88,5% består av vatten. Ungefär 2/3 är privata vatten, medan 1/3 är allmänt vatten som förvaltas av Ålands landskapsregering.

10 Akvatiska ekosystem

Livet på Kumlinge är och har alltid varit nära knutet till havet och dess ekosystem. Havet försörjde förr en stor fiskarbefolkning med mat på bordet och gav dessutom ett överskott som kunde säljas i till exempel Åbo eller Stockholm.

Av Kumlinges vattenområden klassas största delen som ytterskärgård, förutom fjärden mellan Enklinge och Kumlinge och skärgården nordost om Björkö som klassas som mellanskärgård.

I alla fyra byar har projekt genomförts för att hjälpa framför allt gäddan, men även andra fiskar som leker på grunt vatten. Med Leader-bidrag har två innanvikar på Kumlinge och Seglinge restaurerats. På Björkö har ett annat Leader-projekt återskapat en strandäng och på Enklinge finns ett privat projekt där gäddyngel planteras ut i ett uppdämt alkärr för att släppas ut senare när de växt till sig. Havet och livet i det är viktigt för många av oss!

För att beräkna indikatorn för Kumlinge skapades en lista med nyckelarter som är viktiga i vattenområdena runt Kumlinge. Dessa arter gavs sedan ett värde enligt följande:

Indikatorvärde och beskrivning

1. Dålig status - Arten har tydligt minskat i antal och närvaro jämfört med situationen för 20–40 år sedan. I extrema fall har arten dött ut.
2. Tillfredsställande status - Levnadsvillkoren för arten har försämrats jämfört med situationen för 20–40 år sedan. Artantalet har minskat, och den är mer spridd.
3. God status - Arten är i gott skick, och antalet är mer eller mindre jämförbara med situationen för 20–40 år sedan. Människans närvaro har dock något påverkat artens levnadsvillkor.
4. Hög status - Arten är frisk och i gott tillstånd. Arten finns i samma mängd och antal som för 20–40 år sedan. Arten verkar inte ta skada av närvaron av människor.

Några fiskare och jägare med stor erfarenhet från varje ö fick skriva ner sina iakttagelser och tillsammans med data från till exempel Ålands landskapsregerings SeaMap och sjöfågelinventeringar gavs de utvalda arterna indikatorvärden. Medeltalet av indikatorvärdena är 2,63, vilket avrundas till 3 för Kumlinge i bobarhetsindikator nr 10. Detta stämmer överens med Ålands landskapsregerings vattendirektiv för 2012-18 där den ekologiska statusen för vattnen kring Kumlinge är måttlig, vilket är mitten på en 5-gradig skala.

Bakgrundsmaterialet till forskningen i denna indikator finns i sin helhet på www.kumlinge.ax

Nyckelarter	Ekologisk status i ett långsiktigt perspektiv	Indikatorvärde (1 - 4)
SJÖFÅGLAR		
Ejder (<i>Somateria mollissima</i>)	Minskar	1
Knipa (<i>Bucephala clangula</i>)	Ökar	4
Storskrake (<i>Mergus merganser</i>)	Ökar	3
Knölsvan (<i>Cygnus olor</i>)	Ökar	4
Skarv (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	Ökar	4
Svärta (<i>Melanitta fusca</i>)	Minskar	1
Havsörn (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	Ökar	4
FISKAR		
Gädda (<i>Esox lucius</i>)	Ökar	3
Abborre (<i>Perca fluviatilis</i>)	Ökar, framför allt sommartid	3
Sik (<i>Coregonus lavaretus</i>)	Minskar	2
Strömming (<i>Clupea harengus membras</i>)	Minskar	2
Skrubbskädda (Flundra) (<i>Platichthys flesus</i>)	Minskar	1
MARINA VÄXTER		
Abborrgräs (<i>Potamogeton perfoliatus</i>)	Ökar	3
Blåstång (<i>Fucus vesiculosus</i>)	Ökar	3
Rödalg (<i>Rhodophyta</i>)	Minskar	2
BOTTENLEVANDE RYGGGRADSLÖSA DJUR		
Blåmussla (<i>Mytilus edulis</i>)	Minskar	2
DÄGGDJUR		
Gråsäl (<i>Halichoerus grypus</i>)	Ökar	4
Vikare (<i>Pusa hispida</i>)	Stabilt, men beroende av isvintrar	2
MEDELTALET		2,63

11 Landekosystem

Kumlinges landskap består till stor del av berg med olika grader av skogsbeklädnad. Mellan bergen är smala åkrar och ängar utspridda på de gamla sund- och vikbottarna. Den stödanmälda odlingsarealen uppgår till 282 ha och 98% av den är ekologisk produktion enligt kommunens lantbrukssekreterare.

På Enklinge finns två naturreservat, Blacksund och Näset, inrättade 1999 respektive 2001. Syftet med reservaten är att bevara områden med naturskogar och havsstränder.

De inplanterade rådjuren finns det idag gott om och vitsvanshjortarna som invandrat österifrån har ökat. Däremot har älgstammen minskat och framför allt bristen på kalvar oroar jägare.

Jaktvårdsföreningen är aktiv med jakt på främmande arter som mårhund och mink och ordnar också talkotillfällen för holkspikning och stödutfodring.

Indikatorvärdet för ekosystemen på land beräknas på liknande sätt som det för ekosystemen till havs. En lista med tre livsmiljöer och 25 arter som är typiska för ön skapades och varje del fick ett indikatorvärde baserat på följande skala:

Indikatorvärde och beskrivning

1. Dålig status - Arten har tydligt minskat i antal och närvaro jämfört med situationen för 20–40 år sedan. I extrema fall har arten dött ut. Livsmiljön är starkt påverkad av mänsklig påverkan, har minskat i storlek och är inte längre i ett naturligt tillstånd.
2. Tillfredsställande status - Levnadsvillkoren för arten har försämrats jämfört med situationen för 20–40 år sedan. Artantalet har minskat, och spridningen är mer spridd. Livsmiljön är inte tillräckligt stor för att säkerställa en kontinuerligt naturligt förekommande art.
3. God status - Arten är i gott skick, och antalet är mer eller mindre jämförbara med situationen för 20–40 år sedan. Mänskligt inflytande har dock påverkat artens livsvillkor något. Livsmiljön är tillräckligt stor för att säkerställa ett kontinuerligt underhåll av naturligt förekommande arter, men faktiska eller potentiella negativa påverkande faktorer kan ha en inverkan.
4. Hög status - Arten är frisk och i gott skick; livsmiljön är gynnsam och stabil. Arten förekommer i samma mängd eller ökar som för 20–40 år sedan. Arten verkar inte ta skada av närvaron av människor. Livsmiljön är tillräckligt stor för att säkerställa ett kontinuerligt underhåll av arten på lång sikt.

Värdena sattes med hjälp av lokalkännedom, forskning från Helsingfors universitet, Ålands landskapsregerings statistik om jakt och resultat från sjöfågelinventeringar. Medeltalet av indikatorvärdena är 3,25 vilket avrundas till 3 för Kumlinge i bobarhetsindikator nr 11.

Bakgrundsmaterialet till forskningen i denna indikator finns i sin helhet på www.kumlinge.ax

Nyckelarter	Ekologisk status i ett långsiktigt perspektiv	Indikatorvärde (1 - 4)
HABITAT med ingen eller liten mänsklig påverkan		
Stenåker	Stabil	3
Strandäng	Relativt stabil, beror på boskap och restaurering	3
Berg med låg tallskog	Stabil	4
KÄRLVÄXTER		
Ljung (<i>Calluna vulgaris</i>)	Stabil	3
Rönn (<i>Sorbus auguparia</i>)	Minskar?	3
Hassel (<i>Corylus avellana</i>)	Ökar	4
Tall (<i>Pinus sylvestris</i>)	Ökar	4
Gulmåra (<i>Galium verum</i>)	Stabil	3
Gullviva (<i>Primula veris</i>)	Ökar något	3
Blodnäva (<i>Geranium sanguineum</i>)	Minskar något	3
Svärdslilja (<i>Iris pseudacorus</i>)	Ökar	4
DÄGGDJUR		
Skogshare (<i>Lepus timidus</i>)	Stabil lokalt	3
Åkersork (<i>Microtus agrestis</i>)	Stabil	4
Räv (<i>Vulpes vulpes</i>)	Stabil	4
Rådjur (<i>Capreolus capreolus</i>)	Ökar	4
Älg (<i>Alces alces</i>)	Minskar	2
RYGGRADSLÖSA DJUR		
Nässelfjäril (<i>Aglais urticae</i>)	Stabil	3
Apollofjäril (<i>Parnassius apollo</i>)	Minskar	1
Ängsnätfjäril (<i>Melitaea cinxia</i>)	Minskar	1
Sjuprickig nyckelpiga (<i>Coccinella septempunctata</i>)	Stabil	4
Vanlig padda (<i>Bufo bufo</i>)	Stabil	3
Vanlig geting (<i>Vespula vulgaris</i>)	Ökar något	3
FÅGLAR, både häckande och övervintrande		
Gråhäger (<i>Ardea cinerea</i>)	Ökar	4
Gråspett (<i>Picus canus</i>)	Stabil	3
Korp (<i>Corvus corax</i>)	Ökar	4
Talgoxe (<i>Parus major</i>)	Stabil	4
Vigg (<i>Aythya fuligula</i>)	Ökar	3
Fiskmåås (<i>Larus canus</i>)	Stabil	4
MEDELTAL		3,25

12 Stormar

Finlands Meteorologiska institut (FMI) definierar storm enligt följande:

”Storm uppnås då vindhastigheten i medeltal inom 10 minuter överstiger ett visst tröskelvärd. I Finland är det 21 m/s (ungefär 76 km/h) men internationellt använder man värdet 25 m/s (90 km/h). I Finland observeras stormsituationer nästan endast på havsområden och fjällvidder.”

FMI har haft en observationsstation på Kumlinge sedan 2000. Den är belägen på sydvästra Kumlinge och vinden mäts på 12 meters höjd. Alla tillfällen som stationen på Kumlinge uppmätt vindhastigheter över 21 m/s mellan 1.1.2001 och 5.9.2022 finns i en tabell bland bakgrundsmaterialet på www.kumlinge.ax. Sammanlagt har 10 stormar av olika styrka och varaktighet inträffat. Den högsta uppmätta vindstyrkan under stormen Alfrida 2.1.2019 var 23,6 m/s och högsta under hela perioden var 23,8 m/s den 17.1.2022.

Indikatorvärdet för hur Kumlinge påverkas av stormar fås genom att uppskatta stormarnas åverkan på byggnader, infrastruktur och tjänster och ge kommunen ett värde enligt följande skala:

Indikatorvärde och beskrivning

- Ofta förekommande nackdelar som påverkar det dagliga livet mer än 15 dagar om året, skador och höga kostnader orsakade av stormar.
- Nackdelar som påverkar det dagliga livet 5–15 dagar om året och höga kostnader relaterat till stormar.
- Vissa skador från stormar, men samhället är väl förberett
- Inga eller nästan inga skador från stormar.

Långa strömavbrott på grund av stormar är ovanliga på Kumlinge. Tex efter stormen Alfrida 2.1.2019 hade största delen av Kumlinge elektriciteten återkopplad följande dag medan på delar av fasta Åland saknades ström ännu efter en vecka. Många hushåll på Kumlinge har vedspis och möjlighet till enklare matlagning med tex gas och några har elverk. Kommunens äldreboende har ett reservaggregat och därmed tryggas fungerande vardag inklusive matlagning för de svagaste i samhället.

Tre olika färjor förbinder Kumlinge med omvärlden och ytterligare tre trafikerar inom kommunen. Under perioden juni 2021-juni 2022 ställdes 27 av cirka 1500 turer in på grund av hård vind enligt Ålandstrafikens trafikinformation på Facebook. Nästan alla inställningar gjordes under perioden januari-mars. Två dagar gick inga färjor alls.

Baserat på beskrivningarna får Kumlinge värdet 3, ”vissa skador från stormar, men samhället är väl förberett”.

Bakgrundsmaterialet till uträkningarna i denna indikator finns i sin helhet på www.kumlinge.ax

13 Klimatförändring

Både somrarna och vintrarna har blivit varmare. Sommartid har det omgivande havet ändå en utjämnande effekt så att extrema temperaturer inte förekommer. Den högsta uppmätta temperaturen vid FMI:s observationsstation på Kumlinge under de senaste 20 åren är 31,2 grader 18.7.2018.

Sommarnederbörden har minskat och de fem senaste åren (2018–22) har den varit runt 50–80% av medeltalet för perioden 1991–2020. Vintertid har även snö- och istäcket minskat. Det 30-åriga löpande medelvärdet för Östersjöns maximala istäcke har sjunkit ca 20% på 20 år.

De år som isen blir så stark att man köra bil på den erbjuds skärgårdsborna en sällsynt frihet. Vattnet som ibland känns som ett hinder blir i stället en väg och det är möjligt att fara till fasta Åland eller till och med till fasta Finland utan att behöva passa färjornas tidtabeller. De senaste perioderna med ordentliga bilisar var vintrarna 2009–10 och 2010–11 så nöjet med körning på isen börjar bli synnerligen sällsynt. När det blir alltför långt mellan tillfällena riskerar också kunskapen om var det är säkrast att köra och hur man ska tyda isen att försvinna.

Yttertemperaturen i Östersjön stiger snabbt och sommaren 2021 registrerades en 29 dagar lång maritim värmebölja vid Husö biologiska station, vilket är den längsta sedan mätningarna inleddes 2005. Det varmare vattnet, minskande istäcket och övergödning har gjort att vårbloomingen hos växtplankton sker en månad tidigare än för 30 år sedan och blågröna alger har blivit vanligare under sommaren och hösten, vilket för många är en tydlig och konkret indikator på hur Östersjön mår.

Klimatförändringarna och förändringarna i växt- och djurplanktonsamhällena får också följder i följande steg av näringskedjan. Strömningen leker tidigare och ynglen växer snabbare, men de vuxna strömmingarna har blivit mindre och magrare. Vårlekande fiskar som gädda och mörtfiskar gynnas av varmare vatten, medan höstlekande fiskar som sik drabbas negativt.

Landhöjningen som pågår med cirka 50 cm på hundra år gör att Kumlinge påverkas i liten grad av havsnivåhöjningen och kustöversvämningar. Även i ett scenario för år 2100 med höga utsläppsnivåer beräknas havsnivåhöjningen på Åland ligga runt ett par decimeter. Enligt FMI:s vattenståndsstatistik från mätstationen på Föglö under perioden 1991–2020 är det högsta uppmätta värdet +102 cm, men medeltalet för det årliga högsta är +69 cm.

För att beräkna indikatorvärdet för Kumlinge valdes relevanta klimatförändringar från en lista i bobarhethandboken och de gavs värden beroende på hur mycket de märks och påverkar livet på Kumlinge. Värderingen gjordes med hjälp från Husö biologiska station, Ålands Skogsindustrier och statistik från ÅSUB och FMI. Kumlinge får värdet 3 för indikator 13, klimatförändringar.

OMRÅDE 3: FÄRSKVATTEN

14 Regn och snö

Väderfenomen intresserar många och vädret spelar dagligen roll i mångas vardag på Kumlinge. Jordbrukare vill ha lagom med regn och värme, byggare vill inte ha regn alls, turistföretagare vill ha mycket sol och ingen vill ha så hård vind att färjorna måste ställa in turer!

Mängden nederbörd har mätts på mätstationen i Lumparland sedan 2013. Det är mätstationen närmast Kumlinge. För att undersöka huruvida nederbörden i Lumparland motsvarar Kumlinges jämfördes mätstationens data med privata anteckningar över regnmängden på Kumlinge under åren 2015–19. Jämförelsen visar att den årliga mängden nederbörd på Kumlinge motsvarar väl Lumparlands, ett resultat som säkert intresserar många.

Den genomsnittliga nederbörden på Kumlinge är 556 mm / år vilket ger Kumlinge värdet 2 för indikator 14, regn och snö.

Regnmängder (mm) maj-oktober åren 2015-2019 Kumlinge jämfört med Lumparland

K = Kumlinge L = Lumparland

	maj		juni		juli		augusti		september		oktober	
	K	L	K	L	K	L	K	L	K	L	K	L
2015	70	79,1	37	38	134	95	11	11	91	141	6	11
2016	38	30	52	58	26	25	99	90	17	21	12	23
2017	13	15	58	48	19	29	78	73	27	24	136	143
2018	6	5	25	17	16,5	13,5	52	58	54	63	20	31
2019	38	43	29	24	65	46	46	47	146	117	110	76

15 Vattentillgångar

Tillgången till färskvatten undersöktes genom en enkät i kommunbladet Kumlinge Nytt i oktober 2022. Enkäten utvidgades med telefonintervjuer till 10 turistföretagare och lantbrukare på orten, antalet sammanställda svar från hushåll, företag och djurgårdar är 58. Enkäten finns tillsammans med annat utredningsmaterial på kommunens hemsida www.kumlinge.ax, märkt med indikatornumret.

Sammanställningen av enkätsvaren från privata hushåll ger Kumlinge värdet 2 gällande tillgången till färskvatten men efter avvägning anser arbetsgruppen att värdet starkt väger upp till 3 eftersom kommunens verksamheter samt de hushåll som är anslutna till kommunalt vatten och privata vattenbolag har tillräckligt med vatten av god kvalitet. I hög grad har privata hushåll anpassat sig till rådande tillgång av färskvatten och lärt sig att leva efter förutsättningarna. Även därför anser många att vattentillgången är tillräcklig, trots att många privata brunnar kanske inte ger så mycket vatten som man gärna skulle använda, tex till bevattning eller biltvätt.

Kumlinge får värdet 3 för indikator 15, vattentillgång.

16 Vattenkvalitet

I ovannämnd enkät om färskvatten ställdes frågor om vattenkvalitet i de privata hushållens brunnar. Svaren pekar på att det finns en hel del brister i vattenkvalitet: många måste använda olika filter och vattenrening för att brunnsvattnet ska vara drickbart. En del måste trots filter och rening hämta dricksvatten från någon annan brunn eller från kommunens allmänna vattenkran. Precis som med tillgången till vatten har man också lärt sig att leva med dess kvalitet. Många reflekterar kanske inte tillräckligt över kvaliteten på sk. dricksvatten och få tar vattenprover kontinuerligt.

Kumlinge får värdet 2 för indikator 16, vattenkvalitet.

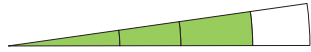

17 Vattenanvändning

I ljuset av de inkomna enkätsvaren kan antas att många skulle använda sitt brunnsvatten mer om de hade bättre tillgång till vatten av god kvalitet. Med beaktande av detta och allmän kännedom om skärgårdsbornas syn på färskvattenanvändning kan antas att använda liter per person per dygn är i skärgården över lag lägre än riksgenomsnittet. Därtill påverkar åldersstrukturen: det är allmänt känt att äldre människor är sparsamma vattenförbrukare. Och på Kumlinge är andelen äldre stor av hela befolkningen. Om det är rimligt att dra ner beräknad årsanvändning per person med så mycket som 20% är inte vetenskapligt bevisat men siffran känns rimlig med tanke på faktorer som framkommit.

Vi vet för lite om hur mycket grundvatten vi har tillgång till på årsbasis. Vi vet att det just nu räcker, delvis eftersom befolkningen har lärt sig att dimensionera sin användning efter tillgången. Dock kan vi anta att i framtiden blir andelen personer

på Kumlinge beroende av "bolagsvatten" (kommunalt eller privat) större eftersom kravet på dricksvatten av god kvalitet ökar samtidigt som många äldre brunnar inte längre underhålls och många av dem blir endast "sommarrunnar" genom att flera hus används endast i fritidsbruk. Antas även att fritidsbefolkningens krav på dricksvatten av god kvalitet är strängare än ortsbefolkningens eftersom många av dem till vardags i sin hemstad har så gott som obegränsat med renat gott vatten. Slutligen konstateras att användningen är just nu i balans på årsbasis på grund av att vattnet är ÖVERkonsumerat under högsäsong men UNDERkonsumerat under lågsäsong, dvs. större delen av året. Detta ger Kumlinge värdet 2 eller 3 för indikator 17, vattenanvändning. Arbetsgruppen anser dock att svaret avrundas till 3 på grund av att det i genomförd enkät inte framkommer något större missnöje i frågan. Analyssvaret gällande nuläge är alltså 3, trots att det i ett längre framtidsperspektiv är 2.

Bakgrundsmaterialet till uträkningarna i denna indikator finns i sin helhet på www.kumlinge.ax

18 Avloppsvatten

Arbetsgruppen har tagit fram fakta om mängden avloppsslam som årligen töms från både privata avloppssystem och från företag, av kommunen anlitaad entreprenör och processas i kommunens reningsverk, se tabell. Till en stor del fungerar därmed kontrollen mestadels väl, dock kan det finnas säsongrelaterade brister vid stor belastning. Däremot finns det inte dokumentation om eventuella större brister, dvs. avlopp som inte uppfyller dagens krav eller töms alls av kommunen. Mängden brister är alltså enbart antaganden varför det är svårt att ta dem i beaktande. Därför anser arbetsgruppen att Kumlinge får värdet 3 för indikator 18, avlopp.

Slammängder i m³ under 1 år

	Fastboende	Fritidsboende	Färjor	Service på byn	Turist-anläggningar
m ³	1564	69,5	26,675	179,66	349,55

Slam till Guldunge och Vårholm reningsverk

OMRÅDE 4: ENERGI

19 Energiförbrukning

Kumlinge är ett ösamhälle fördelat på fyra olika öar året runt. Under sommarhalvåret fördelas befolkningen, som då vuxit från januari 200 till juli upp mot 2000 personer, ytterligare till fler öar när stugorna ute på mindre öar fylls av folk och mängden besökare är på topp. Till alla öar måste man ta sig med färja eller båt. Först från fasta Åland eller från fastlandet till Kumlinge eller Enklinge och sedan vidare med mindre färjor i lokaltrafik till Enklinge, Seglinge och Björkö. Och den som ska vidare till stugan på en ännu mindre ö använder sig av båt.

Inom kommunen sker dagligen pendling till arbetsplatserna på Kumlinge både från Enklinge och Seglinge. Sträckan till arbete är sällan lång längs vägen men eftersom det finns väldigt begränsat med kollektivtrafik är de flesta beroende av att köra med egen bil till och från jobbet.

Enligt statistik körs varje bil i Finland i genomsnitt 14 000 km per år. Siffran kan verka hög för många äldre som lämnar Kumlinge sällan och inte längre behöver bilen dagligen, men samtidigt vägs den upp av alla de aktiva hushållens bilar som rullar till fasta Åland några gånger per månad och till semesterresor längre borta några gånger per år. Bilens energibehov är likvärdigt för alla som kör men ett färjpass mellan öarna ökar skärgårdsbarnas energiförbrukning väldigt mycket jämfört med orter där alla tar sig fram längs väg. I kalkylerna i detta delområde fördelas energianvändningen inte bara på kumlingeborna utan på alla som bor och vistas här, dvs. deltidsboende och besökare också. Det är ju trots allt sommarhalvårets livligare trafik på färjorna som kräver att kapaciteten är minst den som finns idag. Och samma gäller användning av elenergi: i de närmare fyra miljoner kilowattimmar som förbrukas årligen på Kumlinge ingår mycket annat än kommuninvånarnas elförbrukning. I summan räknas fritidshusens användning, turistföretagens användning som ju serverar besökare samt tex sommarhalvårets ökade förbrukning från butikernas kyldiskar, även den förorsakad av en större population på orten.

Kumlinges värde för indikatorn energiförbrukning blir 1 eftersom den totala energiförbrukningen stiger till 45,7 Mwh/person, förstås mycket på grund av färjtrafiken.

Utan färjornas inverkan skulle den konsumtionen per person vara över hälften mindre (20,5 Mwh).

Elförbrukning totalt i Kumlinge enl ÅEA			
2019		3163000	kWh
2020		3040000	kWh
2021		3706000	kWh

Energiförbrukning

Hushåll	3706	Mwh	
Landtransporter	2468	Mwh	
Sjötransporter	9425	Mwh	
Kommunal service	0	Mwh	ingår i ÅAE
Jordbruk, skogsbruk, fiske	1494	Mwh	
Industri och byggande	0	Mwh	ej beräknat
Summa	17093	Mwh	
Per person (374)	45,7	Mwh	

Antal registrerade fordon av olika slag i Kumlinge kommun 2021

Personbilar	216
Paketbilar	75
Lastbilar	20
Motorcyklar	14
Mopeder	46
Traktorer	135

20 Energikällor

Övervägande del av all energi som förbrukas på Kumlinge kommer från bränsle som till största delen används av färjtrafiken. Andra stora slukare av bränsle är uppvärmning av hus och jordbruk.

Andra energikällor till uppvärmning av hus är ved, el, jordvärme och solenergi.

21 Kolkällor och -sänkor

Kumlinge får indikatorvärdet 4.

Bakgrundsmaterialet till uträkningarna i denna indikator finns i sin helhet på www.kumlinge.ax

22 Lokal energiproduktion

Kumlinge får indikatorvärdet 1. Den lokala energiproduktionens del är i dagsläget endast 3%.

Bakgrundsmaterialet till uträkningarna i denna indikator finns i sin helhet på www.kumlinge.ax

23 Andel förnybar energi

Andelen förnybar energi som förbrukas på Kumlinge är liten, endast 14%. Detta beror på att så stor del av energin som förbrukas är ej förnybart bränsle till färjtrafiken men också till bilar och båtar som kommuninvånare och fritidsboende använder i sitt dagliga liv.

Kumlinge får i indikatorvärdet 1.

Bakgrundsmaterialet till uträkningarna i denna indikator finns i sin helhet på www.kumlinge.ax

OMRÅDE 5: LOKAL EKONOMI

24 Affärsekosystem

Begreppet affärsekosystem är en del av en ekonomisk teori där samspelet mellan alla aktörer i en ekonomisk struktur jämförs med ett biologiskt ekosystem. Teorierna formulerades av James F. Moore på 1990-talet och har framför allt använts inom IT-branschen. På en ö kan samma teorier användas när man ser på hur alla olika delar av näringslivet med bland annat företag, anställda, kunder, infrastruktur och myndigheter samverkar.

Affärsekosystemet brukar delas in i sex huvudområden och några kan delas upp i ytterligare delområden. Nedan finns dessa delområden listade med en kort beskrivning. Delområdena är nära kopplade med flera andra indikatorer inom bobarhetsprojektet. De finns också listade tillsammans med deras nummer ifall man vill läsa mer om de olika delarna.

Varje delområdes status på Kumlinge beskrivs kortfattat i följande text.

Kumlinge kommun saknar ett gemensamt varumärke och någon delad kunddatabas finns inte. Gemensamma försök att rekrytera personal och behålla arbetskraft på ön har gjorts. En del inköp sker lokalt, bland annat så köper skolan och äldreårdens gemensamma kök sina varor från de lokala butikerna. Vissa gemensamma uppköp görs. Skärgårdstrafikens färjor är en viktig del av skärgårdens infrastruktur. För att ta del av skärgårdskommunernas åsikter om trafiken så har Ålands landskapsregering tillsatt ett trafikråd med två representanter från varje kommun. Ålands landskapsregering betalar årligen ut stöd till butikerna och subventionerar livsmedelstransporter för att trygga livsmedelsförsörjningen. Det är också möjligt för skärgårdsföretag att få extra stöd för investeringar från landskapet. Flera projekt har genomförts med EU-stöd. Till exempel projektet Smart Marina där servicenivån i kommunens fyra gästhamnar höjdes eller de över 10 Leader-projekt som genomförts i kommunen.

Medeltalet 1,89 avrundas till 2, vilket blir Kumlinges värde för indikatorn affärsekosystem.

De olika delarna bedöms sedan på en skala 1-4 där 1 = finns ej, 2 = låg, 3 = OK och 4 = hög.

Område	Ekosystemets aktiviteter på en ö	Indikator och -nummer
Marknadsföring	Ett smart och välvårdat gemensamt varumärke som har stöd och finansiering från alla parter	Upplivet avstånd (8) Varumärke (31)
	En välskött gemensam kunddatabas, åtkomlig för alla	
Arbetsmarknad	Kollektiva ansträngningar att rekrytera och behålla kompetent arbetskraft på ön	Levnadskostnader (29) Tillgängliga bostäder (30) Dagbarnvård (33) Skola (34) Subsidier och skatter (38) Integration (42)
Leverantörer	Stöd till lokala leverantörer oavsett högre priser	Tillgänglighet (7)
	Gemensamma uppköp från fastlandet	
Infrastruktur	Öns företag har en stark kollektiv representation i de organ på fastlandet som ansvarar för hård och mjuk infrastruktur	Alla indikatorer som rör vatten, energi och kommunal service
Stöd från myndigheter	Lokala myndigheter är kunniga om, uppmärksamma på och ger aktivt stöd till öns näringsliv	Local Governance (32)
Investerare	Gemensamma insatser för att få lämpliga regionala, statliga och EU-stöd	
	Framgångsrika kontakter med öns diaspora	

25 Arbetsmöjligheter

Den lokala arbetsmarknaden är en viktig indikator på hur bobar en ö är. För att personer ska bo kvar eller flytta in så behöver det finnas arbete. Indikatorn är uppdelad i fyra delar: arbetsplatsförsörjning, arbetslöshet, pendlande arbetskraft och branschspridning.

Arbetsplatsförsörjningen räknas ut genom att dela antalet arbetsplatser med antalet personer i kommunens arbetskraft. Enligt ÅSUB (2020) fanns det 87 arbetsplatser och arbetskraften bestod av 138 personer. Detta ger en arbetsplatsförsörjning på 63% och värdet 2 för indikatorn. Trots detta råder det ändå en långvarig brist på arbetskraft på Kumlinge eftersom en stor del av den arbetsföra befolkningen jobbar utanför kommunen, till exempel på sjön.

Arbetslösheten på Kumlinge är låg. Medeltalet under perioden 2000–2019 var 2,78%. Våren 2020 påverkades den åländska arbetsmarknaden kraftigt av restriktionerna som covidpandemin förde med sig. Det märktes även i viss mån på Kumlinge och arbetslösheten nådde en topp på 7,8% i april 2021. Hösten 2022 hade arbetslösheten dock återgått till normala nivåer och i oktober var den 1,4%. Kumlinge får indikatorvärdet 4 för sin låga arbetslöshetsprocent.

En stor andel av Kumlinges arbetsföra befolkning arbetar utanför kommunen. Enligt statistiken från 2020 jobbade bara 73 utav de 138 arbetsföra på Kumlinge. Vanligaste pendlingsorten var Mariehamn där 33 personer arbetade. Kumlinge får indikatorvärdet 2.

Ju större spridning arbetsplatserna har mellan olika sektorer, desto lättare är det att hitta ett lämpligt arbete. Enligt ÅSUB fanns det följande antal företag och arbetsplatser per sektor inom Kumlinge kommun år 2021.

Kumlinge får indikatorvärdet 3 med förklaringen ”arbetsplatserna är relativt spridda på flera olika sektorer”.

När de fyra delarna ovan slås samman och medeltalet räknas ut får Kumlinge värdet 3 för indikatorn 25, lokal arbetsmarknad.

Sektor	Antal registrerade företag	Antal arbetsplatser
Jord- och skogsbruk, fiske	7	6
Tillverkningsindustri	-	-
Byggsektorn	8	8
Tjänstesektorn totalt	35	38
Logi, mat, handel, lokala transporter	16	18
Fastigheter	2	1
Offentlig administration	-	-
Industri (utom bygg)	-	-
Kvalificerade tjänster	15	17
Konst, underhållning och rekreation	2	2
Finans och försäkring	-	-
Information och kommunikation	-	-
Summa	50	52

26 Lokal omsättning

Bruttolokalprodukten är ett mått på värdet av de varor och tjänster som produceras på lokal nivå, till skillnad från bruttonationalprodukten där hela landets produktion mäts. I bobarhetshandboken finns ett exempel på hur man räknar ut bruttolokalprodukten med hjälp av den sammanlagda omsättningen för öns företag och invånarnas sammanlagda köpkraft.

En genomgång av företag med Kumlinge som hemort gjordes på kauppaletti.fi/yri-tyksset och finder.fi. Sammanlagt 56 företag hittades. För ungefär hälften av dem var omsättningen 2021 tillgänglig och för några av de övriga samlades den informationen in. Den sammanlagda omsättningen var åtminstone 7,937 miljoner euro. Uppgifter om medelinkomst och -köpkraft för hushållen på Kumlinge fås från finska statistikcentralen. Multiplicerat med antalet hushåll, som enligt statistikcentralen är 164, så får man kumlingebornas sammanlagda inkomster.

Hushållens sammanlagda inkomster 2021	
Sammanlagda inkomster	9,607 miljoner euro
Kommunalskatt	1,103 miljoner euro
Övriga skatter	1,199 miljoner euro
Kvar i sammanlagd köpkraft	7,306 miljoner euro

För att få bruttolokalprodukten per person så delas summan av omsättning och köpkraft med antalet bosatta. Statistikcentralens uppgift för befolkningen var 306 personer, så slutresultatet blir 15,243 miljoner euro/306 = 49 800€. Detta jämförs med bruttonationalprodukten per person i Finland som enligt preliminära siffror för 2021 var 45 400€.

Kumlinges bruttolokalprodukt är enligt den här metoden 9,7% högre än riksgenomsnittet vilket ger värdet 3.

27 Utgiftsläckage

På Åland finns begreppet axgan, i korthet är det en person som främjar lokalsamhället genom att välja åländskt. Samma tänk kan användas ännu mera lokalt på Kumlinge. I en del fall finns inget val, till exempel när det gäller el, telefon, försäkringar eller andra tjänster och varor som inte finns att få på ön. Men ofta har man möjlighet att göra val som främjar lokala företag och ju mera pengar som stannar i det lokala kretsloppet, desto starkare blir den lokala ekonomin.

För att beräkna den här indikatorn så ombads drygt 10 personer från hushåll av olika storlek och sammansättning att räkna ut hur mycket av deras utgifter som stannar på Kumlinge.

Utgående från de inkomna svaren så dras slutsatsen att Kumlinge får värdet 3 för den här indikatorn. Urvalet är dock litet och hushållens totala utgifter har inte använts för att väga medelvärdet. För ett pålitligare resultat så skulle en mera omfattande undersökning av befolkningens konsumtion behöva göras.

28 Turismens påverkan

Turismen är viktig på många öar. Under några intensiva sommarveckor ska så många som möjligt få ta del av det som öarna har att erbjuda. För att se hur beroende samhället är av turismen så undersöks hur stor del av den lokala omsättningen som kommer från denna bransch. Antalet gästnätter på Kumlinge är årligen cirka 10 000.

Den sammanlagda omsättningen för företag på Kumlinge 2021 räknades i indikator 26 ut till åtminstone 7,9 miljoner euro. För att räkna ut turismens andel summerades först omsättningen för alla företag vars huvudsakliga inriktning är turism, till exempel stuguthyrare och gästhamnar. Några företag med en del turistverksamhet ombads uppskatta denna andel. Även en del av butikernas omsättning kommer från turister. Hur mycket är svårt att säga, men en grov uppskattning gjord av butiksföreståndarna är 10%. Sammanlagt ger detta att omsättningen som härrör från turism var cirka 1,1 miljon euro, vilket är cirka 14% av den totala omsättningen.

Denna procent ger Kumlinge värdet 4 för indikatorn turism. Några företags omsättning saknas i jämförelsen och för några företag är turisternas andel av omsättningen grovt uppskattad. Detta är dock gjort i överkant, så den egentliga andelen är med stor sannolikhet ännu lägre.

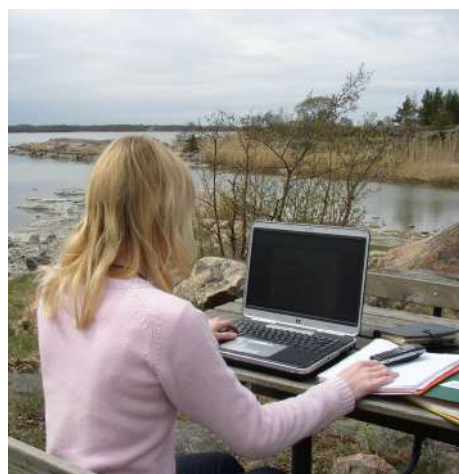
29 Levnadskostnader

Inom Kumlinge kommun finns tre livsmedelsbutiker. Kumlinge andelshandel och Seglinge andelshandel grundades 1908 respektive 1919 som kooperativa butiker av byborna. På Enklinge grundades år 2000 Enklingebutiken Ab. Butikerna är oberoende, det vill säga att de inte hör till någon kedja som K-butiker eller S-butiker gör, och sortiment och prissättning skiljer en del mellan dem.

Butikernas litenhet är något att tänka på vid prisjämförelser. Det är sällan möjligt att ta del av erbjudanden genom att beställa stora enheter och i sortimentet ryms inte alltid både ett bra och ett billigt alternativ, så fokus kan till exempel ligga på att i första hand ha åländska produkter.

Som grund för jämförelsen ligger den undersökning som Ålands handel utförde bland butiker på fasta Åland i september 2022. Medelpriset från S-market, Kantarellen, Sparhallen och Mattssons jämförs med medelpriset för motsvarande produkter i Kumlinges butiker. I ett par fall, potatis och lök, behövde varan i Ålands handels undersökning ersättas med andra alternativ. Även priset på 98-oktanig bensin jämfördes mellan tre mackar i Mariehamn (ST1, Teboil, Shell) och de tre tankningsmöjligheterna på Kumlinge.

En varukorg som är 16% dyrare på Kumlinge än på fasta Åland ger Kumlinge värdet 2 för indikatorn prisliv.

	Medelpris på Kumlinge	Medelpris på fasta Åland	% Kumlinge/ fastlandet
Varukorg			
Potatis inhemska 1kg	1,25	1,12	+12%
Isbergssallad 1kg	4,50	3,28	+37%
Tomater 1kg	4,45	3,89	+14%
Gurka 1kg	5,05	3,41	+48%
Lök ÅTH 1kg	1,85	2,18	-15%
Lättmjölk ÅCA 1l	1,62	1,45	+12%
Ägg Storgårds 15-pack	3,85	3,66	+5%
Smör ÅCA 500g	5,41	4,87	+11%
Wienerkorv Dahlmans 1kg	14,63	12,43	+18%
Nötmalet 1kg	13,56	13,66	-1%
Bryggkaffe 500g	6,94	7,09	-2%
Choklad Fazer 200g	3,85	2,47	+56%
Tamponger OB 16st	4,48	3,53	+27%
Tortilla Santa Maria 8-pack	3,20	1,77	+81%
Havregryn Överängs 1kg	3,25	2,24	+45%
Sammanlagd varukorg	77,89	67,05	+16%
Bensin 98 oktan	2,34	2,22	+5%

30 Bostäder

Indikatorn bostäder är uppdelad i två delar. Den första är hyreslägenheter och den andra är hus och tomter.

Hyreslägenheter är viktiga som ett första steg för den som vill pröva på att bo på Kumlinge och även för de som kommer till Kumlinge för tillfälliga arbeten. Inom Kumlinge kommun finns två bostadsbolag som hyr ut lägenheter i radhus. FAB Småtalls har 13 lägenheter på Kumlinge och 2 på Seglinge. På Enklinge har FAB Tallängen 4 lägenheter till uthyrning. Utöver detta finns några privata hus och stugor att hyra, framför allt sommartid. Trots detta blir det sommartid ont om lediga lägenheter när extra arbetskraft behövs under sommarsäsongen.

Hos de åländska mäklarna finns det oftast något objekt på Kumlinge till salu. I skrivande stund (december 2022) finns tre tomter och ett fritidshus. På Kumlinge kommuns planerade bostadsområde Vårholm finns ytterligare sju lediga tomter till salu. Dessa är möjliga att köpa även utan åländsk hembygdsrätt om avsikten är permanent boende. Bostadshus som är till salu är ovanligare, även om flera tomma hus finns. Priserna är rimliga när det väl säljs.

Slutgiltiga värdet för indikatorn fås genom att ta medelvärdet för hyreslägenheter (3) och hus och tomter (4) vilket blir 3,5 som avrundas till 4.

31 Varumärke

Indikatorn varumärke är tänkt att undersöka hur välkänd ön är och vilken bild människor har av ön. Indikatorn består av sex delar som går igenom i tur och ordning.

Den första delen handlar om hur ofta Kumlinge förekommer i tryckta media och i vilka sammanhang. Inom de lokala åländska tidningarna förekommer Kumlinge ofta i någon form. Kumlinge förekommer också i finsk och svensk media, men där är det mest information riktad till turister.

För att se hur välkänd ön är så kan man också se på hur många träffar sökningar ger på internet. Sökorden Kumlinge, Enklinge och Seglinge ger sammanlagt ca 500 000 träffar. Ortnamnet Björkö är för allmänt för att kunna användas.

Forskning med fokus på Kumlinge och livet på öarna förekommer väldigt sporadiskt. Däremot besöker forskare Kumlinge regelbundet, främst för studier inom biologi och geologi. Kumlinge ingår till exempel i en mångårig undersökning av ängsnätfjärilens förekomst på Åland och när Helsingfors universitets seismiska övervakning av Åland inleddes hösten 2022 så placerades en seismisk station på Kumlinge.

Diasporan, det vill säga bortflyttade kumlingebor och deras ättlingar, är viktiga när det gäller att sprida kunskap om ön. Detta sker mest på diasporans egna initiativ och deras vilja att tala gott om Kumlinge eller genom att de bjuder in vänner och kollegor till öarna.

Med en snabb titt på befolkningsutvecklingen kan man se om Kumlinge lockar folk att flytta in och bo kvar. ÅSUBs statistik från de 10 senaste åren visar en negativ utveckling. Endast på Seglinge har befolkningen ökat.

Ser man på befolkningsrörelserna under den här perioden så är nativitetens nettot, det vill säga antalet födda minus antalet döda, -24 personer. Flyttningsnettot är däremot bara -1.

Det bästa sättet att undersöka öns varumärke och bobarhet är enkäter riktade till de som man vill locka att flytta till ön, till de som redan flyttat in, samt till de som flyttat bort. Några sådana har inte gjorts i någon större skala på Kumlinge.

Sammanfattningsvis tas medeltalet av alla delarna.

Kumlinge får värdet 2, medelmåttigt varumärke.

Bakgrundsmaterialet till denna indikator finns i sin helhet på www.kumlinge.ax

Indikator	Indikatorvärde (1 - 4)
Tryckt media	3
Träffar på internet	1
Publicerad forskning	2
Aktiv diaspora	2
Befolkningsökning	1
Enkät	1
Medeltal	1,67

OMRÅDE 6: OFFENTLIG SERVICE

32 Lokal förvaltning

Det står klart att Kumlinge är en kommun med egen bestämmanderätt i enlighet med kommunallagen. Kumlinge kommun har ett fullmäktige med nio ordinarie ledamöter, en egen förvaltning och flera tjänstemän. Dock känns det, ofta beroende på vårt allt knappare ekonomiska läge, att snaran dras alltmer åt gällande vad vi kan bestämma över på Kumlinge, ens inom gränserna för kommunalt beslutfattande och för att inte tala om att ha monetära muskler att delta i stora samarbeten över kommun- eller landsgränser.

I definitionen av självstyrenivå samt partnerskap enligt bobarhetshandboken för denna indikator är det luddigt med gränser mellan vad som handlar om vad: ibland känns relationen Kumlinge-Övriga Åland relevant, ibland Kumlinge/Åland-Finland mer relevant.

Kumlinge får värdet 1,6, avrundat till 2, för indikator 32, lokal förvaltning.

33 Dagvård

Den kommunala barnomsorgen på Kumlinge fungerar bra och är lätt att utvärdera. Det står klart att vi har en bra utbildningsnivå på de ordinarie anställda men de är för få för att räckta till i alla lägen. Det är också svårt att hitta vikarier och få till fullbemanning när någon i ordinarie personalen uteblir på grund av semester eller sjukdom. Alla behov kan just nu tillgodoses gällande tid i barnomsorgen men tex efterfrågas i dagsläget inte 'dygnet runt'-verksamhet. För barnomsorg varannan lördag-söndag har familjedagvårdare anställts. Daghemmets lokaler är på gränsen till för små men med god planering och optimalt nyttjande rullar verksamheten på.

Kumlinge får värdet 2,8, avrundat till 3 för indikator 33, barnomsorg.

34 Skola

En bra skola är livsnödvändig för en liten ö-kommun för att barnfamiljer ska välja att bo där. Skolan är en viktig motor i samhället och spelar en stor roll så väl i elevers vardag som i hela uppväxten. Vi antar att eleverna i stora drag trivs i vår skola och ser också att ungdomarna som går ut skolan i Kumlinge har ofta goda ambitioner för fortsatta studier. Kumlinge skola ger en bra grundutbildning för bygdens barn. Skolan har dock ibland svårt att hitta behörig och kompetent personal, det är en utmaning som återkommer så gott som i all kommunal verksamhet.

Kumlinge får värdet 2,8, avrundat till 3 för indikator 34, skolor.

35 Äldreomsorg

Äldrevården hör till kommunens kärnuppdrag och är vår största verksamhet sett både till antalet klienter och personal samt kostnader. Den dagliga verksamhetens största bekymmer är tillgången till arbetskraft. Ett annat orosmoln är antalet platser: alla är i användning och prognosen pekar på att inom några år blir det större brist på platser inom effektiviserat serviceboende (ESB). Vård på annan ort, dvs. köpta ESB-platser, tynger ekonomin ytterligare men är ibland ett måste eftersom daglig möjlighet till läkarvård inte finns på Kumlinge.

Kumlinge får värdet 3,25, avrundat till 3 för indikator 35, ÄLDREVÅRD.

36 Hälsovård

Delområden Samhällsservice och Välmående människor genomförde tillsammans en enkät bland kommuninvånare i december 2022. Antalet inkomna svar är 82. Enkäten finns tillsammans med annat utredningsmaterial på kommunens hemsida www.kumlinge.ax, märkt med indikatornumret.

Svaren gällande hälsovård visar en rätt stor nöjdhet bland de som svarat; hälsovården upplevs ganska tillgänglig och vården bra. Däremot gällande tillgången till läkarvård på Kumlinge varierar svaren rätt mycket mellan åldersgrupperna. Detta kan förklaras och dessutom bekräftas av kommentarerna med det att läkartiderna (cirka en dag var tredje vecka) ges ut till småbarn och äldre. Därtill anser 44% att nivån på läkarvård är "ganska otillräcklig".

Kommuninvånare bosatta på Björkö får sin vård på Brändö och enligt enkätsvaren är de nöjda med arrangemanget. I enkäten frågades inte om tandvården eftersom möjlighet till tandvård på Kumlinge finns inte alls. Nedan en sammanställning av inkomna kommentarer enligt åldersgrupp:

Ålderskategori

0-20 år (5 svar) inga kommentarer

21-40 år (9 svar)

- språksvårigheter på hälsovården
- önskas läkare 2ggr/mån
- önskas zumba, massage, fotvård, lekpark
- bättre info om de friskvårdsaktiviteter som finns

41-60 år (22 svar)

- många svarar att de aldrig besökt läkare på Kumlinge
- upplevelse av otrygghet då man kommer till en tel.svarare då man ringer hälsovården
- önskas zumba, danskurs, gemensamma promenader

61-80 år (36 svar)

- då det inte finns läkartider här för de som inte är småbarn eller äldre måste man fara till Godby hc vilket inte uppskattas
- fler läkartider så att även andra åldrar kan få tider
- telefonsvararen inte uppskattad
- ibland för lång tid innan man får svar från hälsovården
- god hälsovård
- önskas ledd gymnastikverksamhet, modell Friskis o svettis
- sång o dans, kaffestunder
- hjälp med tex fönstertvätt och gardinbyten
- boule

81- år (10 svar)

- svårt med telefonsvarare, gör det svårt att ringa
- fler läkarbesök

Kumlinge får värdet 2,7, avrundat till 3, för indikator 36, hälsovård.

37 Avfall

Det system för avfallshantering som kommunen har ger möjlighet att få allt annat avfall förutom plast återvunnet men då krävs en noga sortering (bio, papper, kartong, metall, glas och restavfall). Trots upprepade uppmaningar sköts sorteringen inte korrekt av alla kommuninvånare och därtill befaras att besökare sorterar ännu sämre på grund av ren okunskap. Så trots att Kumlinge enligt tabellen får högsta möjliga vitsord (mer än 75% återvinns) finns det en farhåga att verkligheten ligger närmare 50%. Insamlade uppgifter från kommunen, turistföretagen och avfallstransportören kan varken bekräfta eller dementera resonemanget ovan, därför finns inte fakta som bevisar något annat resultat för denna indikator. Siffrorna ser höga ut gällande hur mycket som är återvunnet (systemet ger möjlighet att återvinna 100%) men vi vet inte hur mycket som tex eldas upp privat, vilket fortfarande pågår. Plast bränns trots att det borde återvinnas, och nu pågår tex ett projekt på Åland där man mal ner glas för att användas i cementtillverkning, hamnar vårt glas där? Eller kan det klassas som återvinning?

Kumlinge får värdet 4 för indikator 37, avfall.

38 Skatter och subventioner

De flesta skatter upplevs orättvisa i förhållande till både fasta Åland och resten av Finland då vår extrema småskalighet ytterst sällan tas i beaktande. En liten kommun som Kumlinge ska klara av att finansiera all service trots ökade uppgifter/utgifter. Tex har nya läroplanen för barnomsorg och skola samt senaste ökning av personaltäthet inom äldreården medfört betydande merkostnader för kommunen utan att finansiering i form av landskapsandelar för dessa serviceformer utökats. Samma gäller bidrag. De flesta bidragsformer kräver lite större förhållanden än våra, tex stöd för nystartade företag kräver att man anställer någon. Företagen i små samhällen är ofta enmansföretag som inte, åtminstone i början, varken kan eller ens har behov av att anställa någon. Även om någon verksamhet senare växer kan det vara omöjligt, trots stöd, att anställa någon om denna någon helt enkelt inte finns. I EU-perspektiv ser man ofta hela Åland som en skärgård och våra miniförhållanden glöms bort i utformning av stöd villkor, många gånger är vi helt enkelt för små för att "passa in" i regelverk.

Kumlinge får värdet 1 för skatter och 2 för bidrag, avrundat till 2, för indikator 38, skatter och bidrag.

OMRÅDE 7: VÄLMÅENDE MÄNNISKOR

39 Åldersfördelning

Enligt befolkningsstatistiken i oktober 2022 var åldersfördelningen i Kumlinge följande:

0-15 år	10%
16-64 år	50%
65+ år	40%

Enligt bobarhethandbokens skala 1-4 där 4 är sämst, landar Kumlinge på siffran 3. Försörjningskvoten är 50-60 dvs att en person i arbetslivet (åldern 16-64 år) försörjer sig själv och 50-60% av en annan person.

Kumlinge får värdet 3 för indikator 39, åldersfördelning.

40 God hälsa

Frågan om kommuninvånarnas syn på sin egen hälsa ställdes i enkäten genomförd av arbetsgruppen för delområden Samhällsservice och Välmående människor (se indikator 36).

79 personer svarade enligt följande om hur de upplever sin egen hälsa:

dålig hälsa	3,8 %
acceptabel hälsa	36,7 %
bra hälsa	43 %
mycket bra / utmärkt hälsa	16,46 %

Kumlinge får värdet 3 för indikator 40, god hälsa.

41 Trygghet

Frågan om kommuninvånarnas syn på trygghet ställdes i enkäten genomförd av arbetsgruppen för delområden Samhällsservice och Välmående människor (se indikator 36). De allra flesta, cirka 95 %, känner sig trygga på Kumlinge. De som inte känner sig helt trygga gav som orsaker till det

- Telefonnätet som inte alltid fungerar så bra, rädslan att inte få tag på hjälp när det behövs om det inte går att nå någon med telefon.
- Pågående, mer frekvent jakt, som under särskilt hösten kan vara en fritidssysselsättning för många kumlingebor. De som inte är uppvuxna med jakt kan tycka att det känns otrött med vapen i närheten.

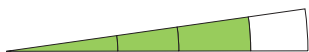
Kumlinge får värdet 4 för indikator 41, trygghet.

42 Delaktighet

Arbetsgruppen för detta område intervjuade per telefon nio lokala föreningars ordföranden / styrelsemedlemmar i oktober 2022. Frågorna som ställde finns i bobarhetshandboken (Välmående människor, s. 8-9). Föreningarna som intervjuades är Visor så in i Norden r.f., Folkhälsan i Kumlinge r.f., Röda korset i Kumlinge r.f., Kumlinge byalag r.f., Enklinge hembygdsförening r.f., Kumlinge sjöscouter r.f., Hembygdens Väl i Kumlinge r.f., Seglinge byalag r.f. och Kumlinge FBK.

Utifrån svaren från föreningarna har arbetsgruppen gjort bedömningen att Kumlinge får värdet 3 för indikator 42, integration.

43 Valdeltagande

Enligt ÅSUBs statistik var valdeltagandet i Kumlinge 2019

- 70,4 % i lagtingsvalet
- 71,8 % i kommunalvalet

Kumlinge får värdet 4 för indikator 43, tillit.

44 Ökultur

Arbetsgruppen gör bedömningen att Kumlinge får värdet 4 gällande indikator Öns kultur utifrån parametrarna i bobarhetshandboken (s. 12-13, 15). Det finns bevarade kulturella och historiska tillgångar, det finns museer på orten, information om öns natur och kultur finns bevarat och samlat både lokalt och på nätet och lokala guider inom olika områden går att få tag på bara man vet vem man vänder sig till. Det finns några väldigt välskötta vandringsstigar med informationsskyltar om kultur, historia och natur samt en del mindre stigar varav några även med informationsskyltar. På Kumlinge ordnas årligen en festival samt ett antal mindre årligen återkommande evenemang.

Kumlinge får värdet 4 för indikator 44, öns kultur.

45 Befolkningstillväxt

Kumlinges befolkningsförändring enligt de senaste 10 åren är enligt ÅSUBs statistik negativ.

Kumlinge får värdet 1 för indikator 45, befolkningstillväxt.

EFTERORD

När vi på våren 2022 fick av kommunen frågan om att vara Kumlinges processledare för en bobarhetsanalys tvekade vi inte, men visste inte heller riktigt vad som förväntades av oss. Några dagars kurs i bobarhetsmetoden i juni bringade en hel del klarhet i uppdragets omfattning och satt dessutom igång tankarna på rätt spår. Funderingarna kring tillvägagångssättet fick ännu mogna under sommaren tills vi på höstkanten fick fart på allvar. Vi kände från början att uppdraget är en utmaning, en välkommen sådan, en nöt att knäcka, en bit att sätta tänderna i.

Vi var välmedvetna från början om att den här nöten knäcker vi inte utan hjälp av kumlingeborna som besitter många olika sorters kunskap och erfarenhet. Vi vågade lita på att många vill och kan – och vi hade rätt: det finns otroliga forskarkunskaper lokalt, det finns erfarenhet och engagemang att dela och det finns en stark vilja att jobba för ett gemensamt resultat.

Vi samlade intresserade personer till ett informationstillfälle och bildade därefter sju arbetsgrupper, ett för varje delområde. Vi fördelade grupperna sinsemellan så att vi hade 3-4 grupper vardera att ansvara för, vilket gav oss möjligheten att fördjupa oss särskilt i några av områden och ha flera, om inte till och med alla sju, arbetsgrupper igång samtidigt.

Förutom vanliga lokala forskarförmågor använde grupperna sig av experter, tex butikernas föreståndare har haft en viktig roll i att beskriva affärernas roll i det lokalekonomiska hjulet som snurrar på Kumlinge. Kommunens tjänstemän har varit behjälpliga med fakta gällande siffror på befolkningsstrukturen samt service som produceras. Viktigast har ändå varit engagemanget och viljan att beta igenom indikator efter indikator, söka fakta, räkna och skriva och fundera och diskutera.

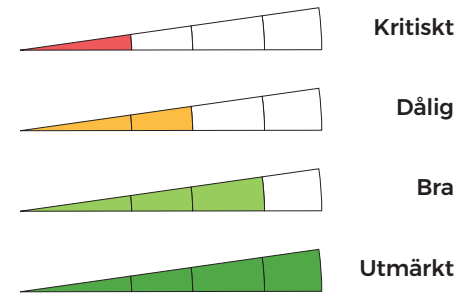
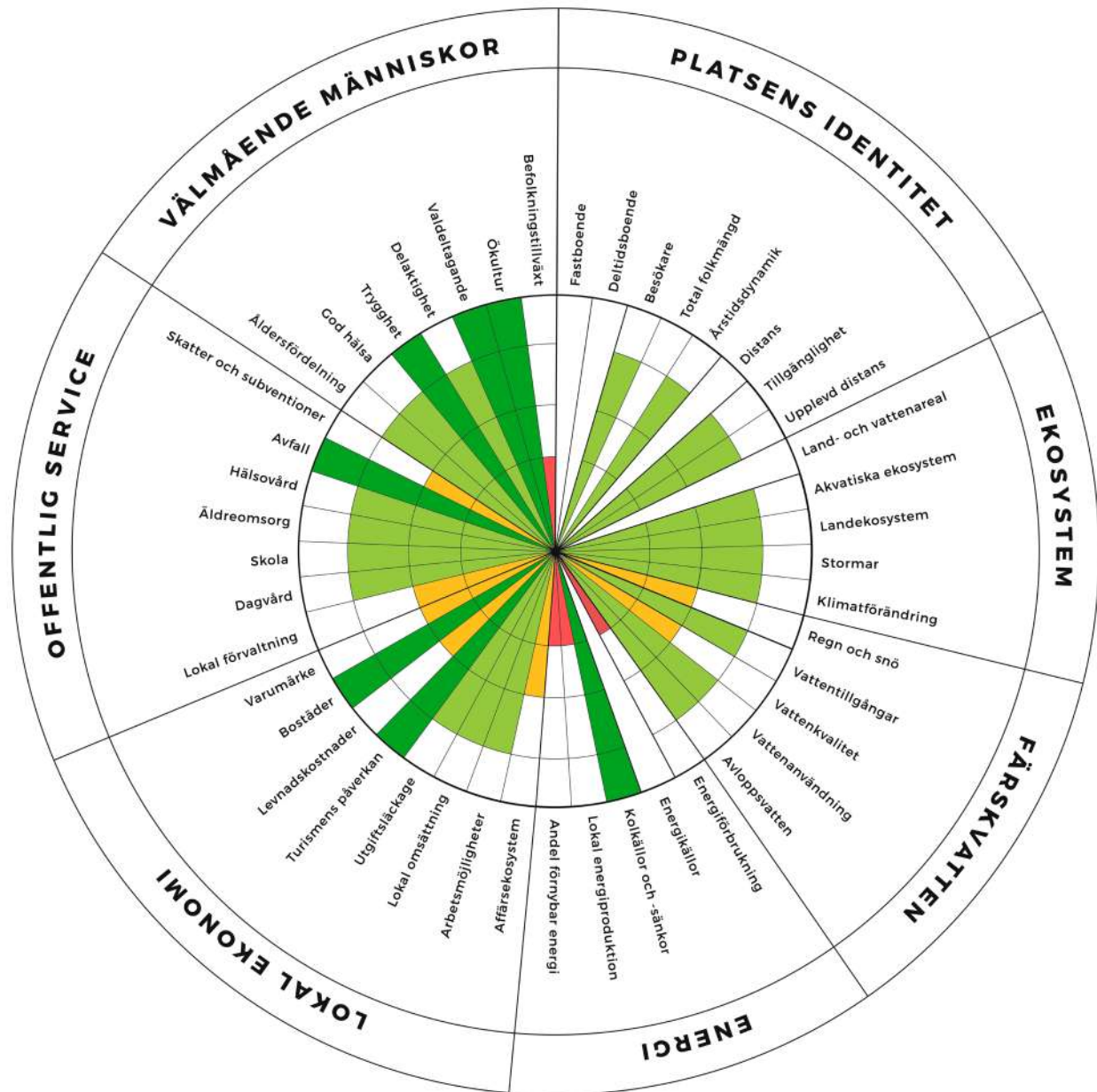
Resultat från gruppernas arbete började trilla in i november. En del av det var sådant som vi vetat sedan tidigare, delvis kanske gissat oss till, men nu fått bekräftat i och med analysen av alla 45 indikatorer. En del svar på frågorna var helt nya för oss, mest för att ingen rett ut dem tidigare, eller kanske ens ställt dem.

Arbetet har varit intressant och lärorikt, helt säkert för många fler än oss två. I samband med presentationen av den här rapporten samlar vi ihop alla arbetsgrupper och ventilerar erfarenheterna av arbetet med varandra samtidigt som vi fördjupar oss i varandras arbeten och resultat.

Vi är glada och stolta över det resultat som vi nu kan hålla i handen! Bobarhetsanalysen blir förhoppningsvis ett viktigt avstamp och startskott i ett utvecklingsarbete som nu bör ta vid i kommunen på flera olika plan. Men mest glada och stolta är vi över alla de kumlingebor som ställt upp på sin fritid och forskat fram det här resultatet – utan er skulle det blivit klent!

Om några år kan det vara på sin plats att upprepa arbetet för några utvalda indikatorers del för att se åt vilket håll vi är på väg. Hoppas att vi då kan få uppleva samma iver och intresse som nu, i bästa fall från ännu fler kumlingebor.

/Airi och Satu

KÄLLOR:

Alexandra Blomqvist, Anders Stenmark, Anita Engblom, Ann-Chatrin Lahtinen, Annika Fredriksen, Björn Krugell, Bror Ekblom, Camilla Olin, Christina Remmer, Edvin Söderlund, Eva Sundberg, Fredrik Häggblom, Gunilla Henriksson, Gunilla Strandman-Buckbee, Gun-Mari Lindholm, Göran Lindholm, Ingalill Borg, Ingrid Palmroos, Jan Malmberg, Janette Holmberg, Jannika Reed, Johan Sandberg, Johanna Nordman, Kent Schåman, Lenny Karlsson, Margareta Dubrau, Marie Prokupek, Marika Eriksson, Mats Perämaa, Monika Hellberg, Monika Vikström-Jokela, Niklas Oriander, Nina Carlsson, Per-Olof Engblom, Sandra Pada, Stefan Sundman, Timo Sinkkonen, Tommy Pettersson, Ulf Pettersson, Yngve Karlsson

ÅSUB, valstatistik 2019

Information från kommunens tjänstemän

- byråsekreterare Janette Holmberg
- kommuntekniker Stefan Prokupek
- näringslivssekreterare Satu Numminen (köptjänst)

Samtal med ordföranden/ medlem av nio föreningar i Kumlinge gällande föreningslivet i Kumlinge. Intervjuade föreningar: Visor så in i Norden r.f, Folkhälsan i Kumlinge r.f, Röda korset i Kumlinge r.f, Kumlinge byalag, Enklinge hembygdsförening, Kumlinge sjöscouter, Hembygdens Vål r.f, Kumlinge FBK och Seglinge byalag r.f.

<https://tiedostopalvelu.maanmittauslaitos.fi/tp/kartta>

https://www.maanmittauslaitos.fi/sites/maanmittauslaitos.fi/files/attachments/2021/02/Vuoden_2021_pintaalatilasto_kunnat_maakunnat.pdf

<https://aland.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=94a8b34b974647aba92e1ebb860cd5bb>

<https://www.kartor.ax/pages/laddaner>

<https://julkinen.vayla.fi/oskari/?lang=sv>

<https://julkinen.traficom.fi/oskari/>

<https://www.kalakortti.com/>

<https://www.regeringen.ax/sites/www.regeringen.ax/files/attachments/page/marxan-datakatalog-2021.pdf>

https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/page/klassificeringsmanual_kust_2016_1.pdf

https://wwf.fi/app/uploads/2/r/u/z4bm4bbejniod2hde4g2kce/wwf_norppa_2017_web_korj_d.pdf

<https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/law/afs1999-nr60.pdf>

<https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/law/afs2001-nr16.pdf>

<https://www.landsbygdensfolk.fi/nyheter/aland-foerlaenger-jakttid-pa-radjur>

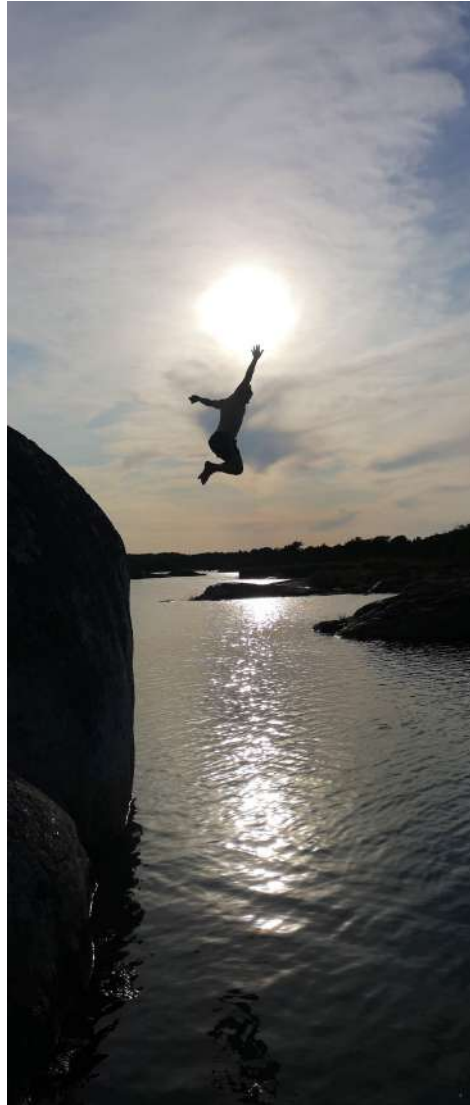
<https://www.ilmatieteenlaitos.fi/havaintoasemat>

<https://sv.ilmatieteenlaitos.fi/atmosfar-abc?term=Storm>
<https://sv.ilmatieteenlaitos.fi/oppen-data>
<https://www.facebook.com/profile.php?id=100057170934360>
<https://www.eea.europa.eu/ims/global-and-european-sea-level-rise>
<https://www.abo.fi/nyheter/en-hel-manad-av-varmebolja-i-havet-denna-sommar/>
<https://www.smhi.se/klimat/klimatet-da-och-nu/klimatindikatorer/klimatindikator-maximal-isutbredning-1.20049>
https://pxweb.asub.ax/PXWeb/pxweb/sv/Statistik/Statistik__MI/MI001.px/
<https://sv.ilmatieteenlaitos.fi/statistik-fran-och-med-1961>
<https://sv.ilmatieteenlaitos.fi/vattenstandsstatistik>
[https://suomenluonto.fi/artikkelit/jaan-meri/ \(på finska\)](https://suomenluonto.fi/artikkelit/jaan-meri/ (på finska))
<https://helcom.fi/wp-content/uploads/2021/09/Baltic-Sea-Climate-Change-Fact-Sheet-2021.pdf>
<https://www.helsinki.fi/en/faculty-science/news/baltic-herring-larvae-appear-earlier-and-grow-faster-due-climate-change>
<https://www.havet.nu/havsutsikt/artikel/ett-ekosystem-i-standig-forandring>
<https://archive.org/details/deathofcompetiti00moor>
<https://skargarden.ax/trafikradet/>
<https://www.regeringen.ax/naringsliv-foretagande/finansiering/stod-detaljhandeln>
<https://www.regeringen.ax/naringsliv-foretagande/finansiering/landskapets-foretagsstod/investeringsstod>
<https://leader.ax/tidigare-projekt-inspiration/>
<https://www.smartmarina.eu/aland>
<https://www.asub.ax/sv/statistik/arbetsloshetssituationen-maj-2022>
https://pxweb.asub.ax/PXWeb/pxweb/sv/Statistik/Statistik__AR__Arbetsl%c3%b6shet/AR004.px/
https://pxweb.asub.ax/PXWeb/pxweb/sv/Statistik/Statistik__AR__Huvudsaklig%20verksamhet/AR013.px/
https://pxweb.asub.ax/PXWeb/pxweb/sv/Statistik/Statistik__AR__Arbetsplatser/AR018.px/
https://pxweb.asub.ax/PXWeb/pxweb/sv/Statistik/Statistik__AR__Sysfels%c3%a4ttning/AR020.px/
https://pxweb.asub.ax/PXWeb/pxweb/sv/Statistik/Statistik__FO/FO010.px/
https://pxweb.asub.ax/PXWeb/pxweb/sv/Statistik/Statistik__FO/FO015.px/
https://pxweb.asub.ax/PXWeb/pxweb/sv/Statistik/Statistik__FO/FO017.px/
<https://www.kauppalehti.fi/yritykset/paikkakunnat/kumlinge?page=1>
<https://www.finder.fi/kunta/Kumlinge>

https://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_kansantalous_sv.html#Bruttonationalprodukt%20per%20inv%C3%A5nare
https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/sv/StatFin/StatFin__tjt/statfin_tjt_pxt_118w.px/table/tableViewLayout1/
<https://landsbygd.ax/landsbygdsutveckling/axgan/>
<https://handel.ax/oppen/har-hittar-du-billigaste-matkassen/>
<https://www.kumlinge.ax/bo-besoka/lediga-bostader>
<https://www.kumlinge.ax/bo-besoka/tomter>
<https://fastigheter.ax/>
https://pxweb.asub.ax/PXWeb/pxweb/sv/Statistik/Statistik__BE__Befolkningens%20storlek%20och%20struktur/BE037.px/
https://pxweb.asub.ax/PXWeb/pxweb/sv/Statistik/Statistik__BE__Befolkningsr%C3%B6relsen/BE014.px/
<https://www.helsinki.fi/fi/projektit/ahvenanmaan-ketoverkoston-pitkaaikaisseuranta>
<https://www.helsinki.fi/fi/seismologian-instituutti/ajankohtaista/seismologiska-institutet-installerar-ett-seismiskt-natverk-pa-aland>

Bilderna i rapporten:

Airi Pettersson, Alexandra Blomqvist, Camilla Olin, Edvin Söderlund, Leif Lindén, Lenny Karlsson, Sandra Pada, Satu Numminen

Kumlinge är en kommun mitt i den åländska skärgården i det självstyrda landskapet Åland i Finland. Kumlinge är ett skärgårdslandskap med en yta om 766 km² och 2 000 öar, holmar och skär som är över 200 m² stora. De fyra största öarna Kumlinge, Enklinge, Seglinge och Björkö har en fast befolkning om 302 personer. Sommartid vistas här över 1 200 personer.

Företagsam skärgård är en förening bildad år 2007 av de sex skärgårdskommunerna Brändö, Föglö, Kumlinge, Kökar, Sottunga och Vårdö. Syftet är att befrämja inflyttning, företagsetablering, råd och stöd inom näringslivet samt kompetenshöjande åtgärder. Det gör vi genom att driva projekt, samverka med myndigheter, ge företagsrådgivning och erbjuda plattformar för diskussioner.

Skärgårdsinstitutet vid Åbo Akademi grundades år 1977 för att vara ett centrum för skärgårdskunskap. Institutet koordinerar projekt relaterade till skärgårdsfrågor både regionalt, i hela Finland och i Norden. SIÅA äger metoden bobarhet som är licensierad under Creative Commons.

Leader är en finansieringsmetod för lokalt ledd utveckling som funnits inom EU sedan 1990-talet och bygger på samarbete, lokala initiativ och lokala förutsättningar. Syftet är att med stöd av invånarnas kunskap, engagemang och initiativ uppnå målsättningarna för utveckling på platsen. Lokalkraft Leader Åland bildades 2007.

Denna studie av Kumlinges bobarhet har gjorts som ett medborgarforskningsprojekt under perioden juni 2022-februari 2023, på initiativ av Företagsam skärgård med finansiering från Leader Åland rf.